

Št. dok. 77
Ljubljana, 14. 3. 2023

MDDSZ

Direktorat za invalide

Komisija za spremljanje Akcijskega programa za invalide 2022 - 2030

Štukljeva cesta 44

1000 Ljubljana

**Poročilo o uresničevanju ciljev Akcijskega programa za invalide 2022 – 2030, za leto 2022,
sklic na št. 141-6/2023/1**

Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) pri uresničevanju ciljev Akcijskega programa za invalide 2022 – 2030 zasleduje tudi Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva, Strategijo dolgožive družbe, zaveze iz MIPAA ter drugih dokumentov, ki zadevajo obravnavano področje starejših, staranja in invalidov.

Naša prizadevanja so usmerjena zlasti v spreminjanje zakonodaje, aktivnosti vključevanja invalidov ter izvajanje programa Starejši za starejše, v katerem se posebna pozornost namenja starejšim invalidom, da čim dlje ohranijo svojo samostojnost in polno vključenost na vseh področjih življenja. Žal v programu ne evidentiramo tudi števila uporabnikov starejših invalidov, da bi lahko podali tudi kumulativni prikaz.

ZDUS, pokrajinske zveze društev upokojencev in društva upokojencev izvajamo programe, projekte in dejavnosti, ki omogočajo vključevanje starejših invalidov z namenom bolj vključujočega in kakovostnega življenja.

Cilj 1, ukrep 1, 4, 5

Ozaveščanje in informiranje

Stremimo k ozaveščanju svojega članstva in dosegljive širše javnosti o dojemanju invalidov kot enakovrednih in enakopravnih članov družbe. Slednje se odraža tudi skozi vključevanje starejših invalidov v vse dejavnosti – od delavnic, izletov, rekreativni, športnih in kulturnih dejavnosti in drugo. Ozaveščenost se dviguje tudi s sodelovanjem z društvi invalidov in vključevanja članov v dejavnosti. Svoja prizadevanja za izboljšanje položaja invalidov usmerjamo tudi v zagovorniške akcije in v aktivnosti vezane za uresničevanje in zaščito pravic starejših invalidov – tako v domačem okolju, kot tudi v mednarodnem.

MEDNARODNO SODELOVANJE ZDUSPLUS

Pismo generalnega sekretarja AGE - Pomlad 2022

Vi smo se veseli porok, njenih datih in kopelih dni, da bomo končno osvobodili strahu in smehle, ki nam jih je pandemija naglala v zadnjih dveh letih. In namodna ne je lo svetleje obzore zaletimo. Nasa mna manost je izginja v darme, žk, te duarja, ko smo se zbudili in postali napovestje novice na razli: knazija na Ukrajno jo šok za lio-rarni svet, nadovnem napad na naše vrodote. Bli smo nam. Putinov naman ni le razgradil evropsko varnostno arhitekturo – ki je bila desvetletje zgrajna na z večstarnim sodelovanjem med državami, institucijami, narodi in ljudm vseh stanov – ampak tudi spodbujal naš svet, ki temelji na človeških pravi- cah, raznolikosti, svobodi in demokraciji. Ukrajinci se danes borijo za vse te vred- note. V tih negotovih časih iz tako bil stariji ljudi in naše organizacije mo- dularni in dvojni o pomenostni naših mojih pravičarjev za izgubljajo pre- vnovljen in vključujoč družbi, kjer vsi ljudje živijo polno življenje in kjer so naše pravice učinkovito zaščitene. Ali je naše delo za sodelovanje in uveljavljanje družbi za vse stariji le vedno pomembno v tem grozljivem svetonem kontaktu? Bolj kot kdaj koli prej, stariji ljudi v Ukrajini potrebujejo našo podporo, kako tist, ki bežijo pred vojno, kot tist, ki os- tajo in živijo pod bombard. Razli- kovanje in živjo pod bombard. Dokaz iz prejšnjih vojskih zgodovinar po svetu in iz prejšnje ruske invazije na Ukrajino v zvezi s stariji smo zelo jasni. Razli- kovanje, ki so jo izvedli naši prijatelji iz HelpAge International po konfliktu leta 2014 v Ukrajini, opozarja na posebne potrebe starijih, ledava pri begu ali iz- ogledno loču, težanje večnega pomar- karja dohodka, pomarjanje obstopa in osebne dostopnosti zdravstvenega varstva, stave življenjske razmere in po- marjanje podpore za izide. Drugi, pomarjanje zavezujočega mednaro- dnega instrumenta za zaščito pravic starijih ljudi na žačet dveh konkrten pomen in kontekstu vpra. Za zdaj so stari- je le nekaj žepi v obsegu starijar- stih človeških pravic, kot so tist, ki so vključeni v Konvenciji ZN o pravicah in- dividuel, to je 11. člen AGE se je 3. marca

predstavlja Global Initiative starijih ljudi so vsem svetu, ki zahtevajo starija s pri- vncami. Naše sodelovanje v tej pobudi je del obsežnih prizadevanj AGE, da bi naše države podpirale konvencijo ZN o pravicah starijih glede na trenutno šikajno zaščito človeških pravic v sta- nosti. Ne zahtevamo novih pravic zase; spreobta prosimo za enake zaščite za vse. Pomarjanje spoštovanja, demo- kracije in pravne države s strani naka- tih ne teološkega besilno vrednoti človeških pravic, ni ne vnaša domna o vlogi mednarodnih institucij. Naiprtno, zdaj je čas za različne obsega člove- kovih pravic in podporo demokraciji in institucijam, tretji, pobude, ki so v sili za obratno starija prebivalstva, niso zaščitene. Skupaj z našimi člani vsilivamo na priporo strategije oskrbe EU, ki jo je Komisija napovedala za letošnje poletje, pa tudi na največjega mednarodnega dohodka, za katerega vsamo, da bo zagotovil varnostne mreže tudi za starije. Čeprav bo ravnost mednaro- dnih razmer vsajno odobila izvajanje politične agende na evropski in nacio- nalni ravni, moramo se naprej pristikati na odločitve politič, na obratno: strukturne pomarjanje sistemov so- dajne zaščite, ki ovirajo dostopnost

starija. Najnovejši škandal zlorabe starijih v ustanovi za oskrbo po vsej EU še bolj natančno odgovornost obli- kovalcem politik. V odgovor smo 5. marca ustanovi izpisi oline družbe za doli- gokratno oskrbo. Pridružilo se je več kot dvestot organizacij. Preko tega kanala bomo promovirali našo alternativno vlogo dolgoletne oskrbe, osredotoče- no na avtonomni, neodvisni, opol- nomčenje starijih in ne na ranljivost. Naše delo za bolj prot stariju in in- terakcijskim oblikam diskriminacije ostaja prednostna naloga. Korčno šteje vsak ljud. Nismo humanitarna organizacija, moramo namreč strokovnega znanja za pomoč žrtvam vojne, moramo se podu- mo preobremenjen kot pride gruzit, ki se dogajajo v Ukrajini. Kljub temu imamo moč in prednost, do delujemo kot po- samenkni, kot organizacije starijih in za starije ljudi, kot evropska mreža. To ni vsplakanje vpra. Ko sodelujemo via naša dejanja, potem smo združeni kot močno gibanje starijih ljudi, ljudi, ki cenijo življenja, svobodo, demokracijo in mir. Če želimo, da se stvari izboljšajo, moramo narediti ravnost korake, da se srenemo. In pomat bo prišlo!

Maciej Kucharczyk, foto: ANK Twitter

UTRPI V POKRAJINSKIH ZVEZAH ZDUSPLUS

Na zaključni Q&A so med svoje vrste sprejeli 6 novih članov v abir- nosti postališe članski knjižic. Šlo je veselo družanje z nastopem donatke Slovenske pesmi ob spremljanju hrbarice. **Milenka Blažič, foto: Franc Horvat**

Spet so se srečali v živo

Po dveh letih omejenega družanja je Društvo upokaje- ncev Šturja Loka urvidi marcu uspel zbor članov v živo. Z uvodnim nastopom glasbene skupine Lokite orgline so poskrbeli za hanket slovensnega vzdušja, nato pa je zbrane podprvi školječki župan Tina Radinja, ki je med drugim omenil našte občine, povzane s starijami, med drugim bo podprta knjižica oevter, kjer bodo lahko stariji še z enim samim klikom prili do potrebnih informacij in različnih pomoči.

Poročili o delu družbe v mirnem letu in o finančnih stanju je predstavljal predsednik Miro Duč, o delu razstojnega odbora je poročala predsednica NO Sonja Dolinar, o delovanju državnega razpisnika pa Rastko Kavčič. Zbor članov jih je soglasno potrdil, prire kelo nabre za leto 2022, o kateri je prvi tako spregovoril predsednik in ob tem izrazil skrb, kako bo družbo gospodarno ob napovedanih letnih zaradi prevzete z energije in njihovo vse vlogo cenio. Članom je pokazal tudi, da se naprej počkajo doli- vori z obilno glede novih prostora, ki naj bi jih skuraz z Univerza za kraje življenjske obdobje in Medobčinski družbeno knjižico dobil v eni od stavb nekdanje vojašnice. Vsa tri družba so pripravila predloge občin glede unarja prostorov in poglav za najem. V prihodnjem letu, ki je za družbo vidno, pa Miro Duč prijavijo dobre kadrovske mlitve, ob tem pa je izrazil tudi veselje nad tem, da se v družbo vključuje več mlajših članov. Društvo bo nadaljevalo dobro občane dejavnosti, med katerimi sta najbolj razvijena šport in rekreacija, spodbujajo bo kulturne dejavnosti, projekt šarjeji za starije in ostale aktivnosti. Na- slednjato bo z izdajanjem glasila M o sebi, letos pa uvedlo tudi spletno stran družba, kar so začeli že lani. V koronarnem obdobju je dvajsetletno delo zaokrožil pevski zbor Vitec, ki bo o slove- stni koncertom praznovat 20. junja.

V nazirni se je ogledala Brigina Kožej, ki vodi Društvo LZ Univer- zo za kraje življenjske obdobje. Delo državnega se prepriča z osem-

Franc Horvat

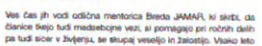
upokojenskega družba, njena naloga je predvsem izobraževanje, ki ima v tretjem življenjskem obdobju velik pomen. Poudarila je pomen digitalne pripravnosti za starije, tudi tovrstno izobraževa- nje omogoča univerza.

Danica Zavržnik, foto: Newaska Mandič Orehar

Vide Blejske ohranjajo tradicijo svojih mam in batic

DU Blej je mlade pred novim letom izdala knjižico Vsejmo mlit, veseno besedilo, v kateri so predstavljeni vsajše Vide Blejske. Pod njihovi spretnimi rokami z veliko poltistija- nja in ljubavi nastajajo čudovita dela, ki vedoma niso napredki, jih pa z veseljem počkajo na različnih raz- stavih, obilavne pa tudi podarilo. Tako na primer veliko vsalno mlzo v županski pisarni kraji pripravi prt, na kate- rega je župan silno ponosen, izdelujejo pa tudi skrinče za knjižice nepovrjenke.

V uradi v knjižico, pod katerega je je postopala predsednica DU Blej Dragica Veskovci, piše: »Pred vami je knjižica o vsejini Društva upokojencev Blej, ki so se pred nekaj leti praminovala v Vide Blejske po medsejni mentorici in vzornici Vidi PAVLIŠA. Že predtad let se vse masice v letu, razen julija in avgusta, ob letnih dopolnici srečujejo v družbenih prostorih, kjer je vedno mlto žefimo, saj iz izmenjajo izkušnje, se posvetujejo med seboj in uveljavljajo unkatere ročne izdelke, med katerimi še posebej iz- stopajo vsarjene.

Mentorica vsejini Breda Jamar

Vse čas jih vodi občina mentorica Breda JAMAR, ki skrbi, da članice sejo tudi medsebojno vati, si pomagajo pri ročnih delih pa tudi sicer v življenju, se skupaj veselijo in žalejajo. Vsako leto pripravijo mlto, pogosto tematsko nastava svojih ročnih izdelkov – eno leto v družbenih prostorih, naslednje pa v bleski Festivala oevter. Svoje izdelke razstavljajo tudi na skupinskih razstavah po Sloveiji in zunaj države, na biennial mednarodni razstavi v Meljuru in drugje. Vedno so pripravljene narediti vsazno darilo za posebne priložnosti, mlade družine iz Blejske občine pa razveseljujejo z vsazimi skrinčami za njihovo rogovorenje. Vsaka vsejina ima svojo življenjsko zgodbo, prav tako vsak njen izdelak. Nekaj jih boše knzonali v tej državi knjižici, marsikaj pa vam bodo o njihovem delu povedale tudi objavljene fotografije. Z vsaznimi boji ali manji zahtevni vsazovci, plesterjem, kvadrangljam in drugimi robnimi deli nadaljujejo tradicijo svojih mam, batic in mnogih rodov pred njimi. Ši tam odem, kot prevale same, se umirajo, sprosto, oh- ranjajo vsaznost, pomembno je tudi, kot posebej poudarjajo, – da dela glavni –. Samo občudujemo lahko njihove umetelne vsazovci.

SPODNJE PODRAVJE

Ob Materinskem dnevu

Mater, ki svoje življenje posvetijo otrokom s posebnimi potrebami, bi morali prejeti za svetlobo. Tem nena-...

Dajca z mamo Danco

Previdi so j mangle zakoni s kolo in drugimi dotracami. Najve-...

Občni Zbor kluba Halonga-Cirkulane

Klub HALONGA je društvo, v katerem se prepletajo razni...

Dejavnosti kluba in doseženi rezultati v letu 2021

Revija ZDUS Plus, številka september – oktober 2022

https://zdus-zveza.si/wp-content/uploads/2022/09/ZDUSplus_2022_09-10web.pdf

Odziv ZDUS na javno izrečene besede Ministra za zdravje o ukrepih za stabilizacijo sistema zdravstvenega varstva

V predstavitveni štiri Letni RS imamo usklajeno nacionalno zavezanost, kamor sodi tudi zdravstveno zavezo...

osonemu posilstvu to je zdravstveni pacientov in upravičilo zaupanje, ki so ga...

Narocanje na pregled je sicer običajen postopek za obisk specialističnih ambulant oziroma bolnišničnih...

Za zdaj z digitalnimi boni ne bo nič!

Zadnje evropske dneve smo bili priča budnemu razvijanju spet-jeneje glade pričakovane realizacije...

28. avgusta tvevalni: »Prijava do štiri-...

Ciljna kvota 5.000 upravičencev do sofinancirane E-oskrbe je zapolnjena

Teleskom Slovenije in Zveza družtev upravičencev Slovenije, ki sta bila sbrana za izvajanje projekta ministrstva za zdravje »E-oskrba na domu«, v okviru katerega je E-oskrba za največ 5.000 upravičencev do 30. 6. 2022 v celoti sofinancirana iz sredstev Evropskega socialnega sklada, sta še prejela več kot 6.000 vlog upravičencev, ki izpolnjujejo pogoje za uporabo sofinancirane oskrbe. V okviru projekta so na voljo sredstva do največ 3 milijone evrov.

Teleskom E-oskrbo v okviru projekta upraviča okoli 3.400 upravičencev, še 1.000 upravičencev bo vključenih najkasneje do sredine septembra. Vse zainteresirane ni, so pa, da se še bodo oddali vloge za oskrbo E-oskrbo v okviru projekta, vendar manj kot prvih 5.000 upravičencev, toda v Teleskom Slovenije evidenci so vsi vršeni medu sprejeli vlogi. V sofinanciranje oskrbe E-oskrbe bodo vključeni, če bodo na dan države zapadljive obdobje zdravstva, ali ko se bo posameznik mogoče vrnil na primer v primarno zdravstveno upravitelno obdobje ali v upravičencev. Največ zanimanja za sofinancirano E-oskrbo v okviru projekta »E-oskrba na domu«

je v Podravski, Območjejskavski in Sotški regiji ter regiji Jugovzhodna Slovenija, Srednja Posavje, Pomurje, Zasavska in Goriška regija. Projekt »E-oskrba na domu« pomeni in konkretno izboljšuje kakovost in varnost zdravstvenih in domačih oskrb. Vse oddane vloge na to, da se izpolne po vsebnosti, ki sta v projekti, vključni in krajšim bolnikom omogoča samostojnost, bolj varno in aktivno bivanje v domačem okolju, saj zagotavlja 24-urno povezavo z asistenco, ki jo zagotavlja 24-urno povezavo z asistenco, ki jo zagotavlja 24-urno povezavo z asistenco, ki jo zagotavlja 24-urno povezavo z asistenco.

mišljati bi moralo biti to 20 %, zato ravnajo dopolnijo donacije in sofinanciranja partnerjev pri dohodnih drugih programih EK sicer krije 80 % potrebnih sredstev za izvajanje vsakega programa. V izdatkih je dodatno največji delež za strokovno skupo sekretariata, siceraj 62%, 8% so storitve, malo manj kot 10% stroški upravljanja in tani zanimarjnih 0,3% potni stroškov – od predstavnih delu na dajavo ali od doma. Iz evropskih virov pride še nekaj denarja z izvajanjem pridobitnih projektov. Rezultati finančne revizije, ki je pri mirnodnem proračunu obveza, so potrdili dolro poslovane. Za leto 2022 pa AGE napoveduje še nekaj sprememb v načinu financiranja, a o tem kaj drugo.

V izvajanju letosnjega delovnega programa izstopajo:

Povezovanje sekretariata s predstavniki držav predsedstev trojke Svetu EU, da bi se dale teme za starijih v svoje programe in sporocila. Tema teh kontaktov so bila tudi dogajanja v Ukrajini in zavezanje za pomoč tamskajšnim starijem, skupini za katero v začetku spopadov ni imel nihče. Še naprej je v ospredju delo na človeških pravicah starijih in Medsektorne komisije za pridobitev mednarodno obvezujočega instrumenta za njihovo zaščito. Aktualno je skiranje vrsel v obdobju zakonodaj in sodelovanje v organih G20, kjer naj bi nastala Konvencija, med drugimi pa Kanada, Znanje in krasjevo, Nemčija, Avstrija, Italija in Slovenija. Veliko energije je bilo vloženo v pripravo strokovnih osnov za evropsko Strategijo dolgotrajne oskrbe, ki jo je napovedala predsednica EK. Če tem je nekje še razprava o IMBih. Nadajlje se delo na Želeni knjigi s spodbujanjem EK za več uredecev po posameznih področjih. Predstavljati je bil AGE barometer za leto 2021, ki prikazuje, kaj je bil dosežen napredek v potražanju starijih po državah in priprave na Barometer 2023. Aktualno je ugotavljanje uresničevanja dolobč. Evropskega akta o socialnih pravicah, predvsem na področju minimalnega dohodka, kot osnove za Priporočilo Sveta EU. Intenzivno je bilo spremljanje uresničevanja zavezi iz MIRA (Madridskega mednarodnega plana za starije), ki vključa vsakih pet let. V ta proces je bila vključena tudi ZDUS, tako s poročilom nosilcu naloge v Slovenji (MDDSZ)

Avtorica na eni od mednarodnih konferenc

ki s posredovanjem predlogov za razpravo in usklajitvo na vsakih Ministrski konferenci v Rimu (na pobudo UNICEE – Ekonomska komisija ZN za Evropo in italijanske vlade. J.Puhar, članom US je bila potrebna tudi podrobnejša informacija o poteku dela na projektih, ki jih izvaja ustrezni sekretariata. Organi upravljanja AGE se redno ukvarjajo tudi s članstvom in udeležbo pri delu organov. V letu 2021 je pristopilo 14 novih članic različnih kategorij (popravne pridruženja opazovalni osem pa jih je izstopilo. Koncem leta je imela povezave 105 članic, od tega 88 polnopravnih. Te imajo pravico glasovanja na skupščini. Letno je bilo sprejetih za pet novih članic in nekaj opozovanih. Sedelste so se tudi. Delovne skupine (Task Forces) za posame-

zna področja in sicer: **o dostojnem in zdravem staranju, o starejšim prijateljskih okoljih, o ustrezni dohodni in skupini za zaposlovanje.** Te skupine so metoda dela AGE, po kateri vsake dve ali trije z navedenih področij strokovnjaki podpirajo obravnavajo in pripravijo predloge za številarstvi in organa odločanja. S programom za letosnje delo je bila uvedena tudi revizija delovanja delovnih skupin in sicer zmanjšanje njihovega števila in možnost obravnave dohodnih problemov s pomočjo vidi-foo- skupin. Generarna skupščina 7. junija je potrdila predloge ukrepov na posameznih področjih ter odločila o sprejemu zgoraj navedenih dokumentov, poročil, računov, članstvu, ipd.

Jolica Puhar, podpredsednica

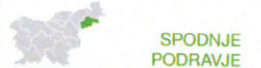

svetu kjele robe ni, ker je ta vrstva trša in mnoge druge. Na lep volanji, v dolžnem okoliščini gene, med vinograd, so obiskali članov gine. Pozno poznati so se utajili še na zmanjšanem srednjeevropskem tigu Lemberg, v katerem sta prid dovirni dani osteli izpome in obit, obotajno pa naj bi ga več gradov. Na nekdanjo velike tige spornosti stonovih Rotski in spornosti stonov (prangje) V Rotsku je postajala sestava o odgovorni tige z razglednimi ostariji obrti in socialni. O Lembergih pa krži tudi več šaljivih zgodbi. Šte so pranje družita in obito razpoloženi. To po je ostalo tudi kot volajo v vzporedju za obito nastajajo družbeno te spornostje kopt nauku, kulture in kajne liron male družita.

Beseda in foto, Miro Pij

Z arhivni smo pot naslednji do gostilna Čelen v Sloveniji, kjer smo do dobri hani in prijaci nastajali srečanja in družbeni srečanja pa smo se tudi zavrti, saj je za to poskrbel naš glasbenik Kati. Družnje se je zavrti v sporni večerke ure, toda vidi smo, da se je bila postojni in tako sta se predstojnik DU Čaj Pragerica Željko Trebošek in predstojnik DU Plovek Julko Hudi objubila, da se naslednje leto zopet srečamo in to v Avstriji, na Ploberkem tradicionalnem nemu, ki se dogaja v mesecu septembra. Po Avstrijskem razhodu smo jim zaleli prijeto pozdrav v Avstriji, nato pa smo se tudi mi potisi odpravili proti domu.

Beseda in foto, Željko Trebošek

SPODNJE PODRAVJE

Obiskali smo prijatelje v Pliberku

Na lep sončen četrtek zvečer julija smo dočkali prvo srečanje med pobratimsko društveno upravičencev DU Ploberka in zamejstva ter DU Čaj-Pragerica. Za nas in tudi ostale je bilo to zgodovinski dogodek, saj se od tega prvega srečanja prinesejo štiri leta vseh drugih in upani in si baim, da bi jih dočkali šim več.

Ploberk smo jih bumo in veselo pred našim domom. Hamorny kat Ploberk je odigral nekaj domačih vd, kulika pevke so odobro naša domača pevni in naše gospe, Danica, Milica, Zdenka, Vera in Majda so jim postajle z domačimi občinstvi, ki so jih dočkali naši domači prijatelji. Menimo Fingulit in pekarica Ploberk. Po naši domači priložnosti. Menimo Fingulit in pekarica Ploberk. Po naši domači priložnosti in postajamo givno predsednika DU Čaj-Pragerica smo se povzeli re sedelste ter se odpravili na Ploberk, kjer so nas že čakali vodilke, da nam razložijo greške socialni in mi, po skrajnem zgodovinskem pohodu skozi tak, ki se je prejel med temi zlovi, smo po skrajnem dveh vseh skupaj z ogledom. Če tem bi se zahvali Prajki občini, ki je poskrbela za privo starijih in prijaznih osti od parkirna do karnega graku.

Slovenska fotografija s srečanja

70. zbor članov DU Hajdina

V Društvo upravičencev Hajdina so na 70. zboru članov, ki je bil 28. maja 2022 v dvorani Dome vaščanov v Dolenjski. Nje se zadržali leta na obratnih data uprabe najbolj medijev, 480 članov družbe v Občini Hajdina, uradno predstavitelj tudi jubilejni zbornik z naslovom Sedem desetletij Društva upravičencev Hajdina. Uvodoma so nastopili uradni Oč Hajdina, ki so se predstavili s pesmi, recitacijami in instrumentalno točko.

Po vseh poročilih in računih za prihodnje, ki so bila sigurno potrebna, za upravitelj časa in skrbno delovno predstavitelj most vodstvom **Radostna Slovenija** je bila izobele zanj članov za 20, 25, 30 in 35 let članstva, ki sta jo opravila predsednica družbe **Anita Drenčič** in predsednik komisije za praznovanje **Branke Burjan**, Ploberka PZDU Spodnje Podravje in ZDUS pa je izobela **Sonja Purgal**, podpredsednica PZDU Spodnje Podravje in predsednica Društva upravičencev Ploberk, Jubilarstvo, ki vsem bil prisotni, ki zahvale izročil govorniki.

Predsednica DU Hajdina Anica Drenčič je v imenu družbe prevzela veliko železno ZDUS za 70 let aktivnega delovanja družine. izročila jo je Sonja Purgal, podpredsednica PZDU Spodnje Podravje.

Cilj 13, ukrep 1, 5, 7, 8, 9, 10

Staranje z invalidnostjo

- 13.1 – V ZDUS se združujemo starejši in tudi invalidi, zato so nam naše pravice in dostojanstvo zelo pomembna vrednota. Vnašamo jih tako v naša izobraževanja za člane (seminarji, delavnice, predavanja) kot za širšo javnost. Z ustrežno vsebino in lastnim zgledom si prizadevamo premagovati predsodke in stereotipe, ki se pojavljajo v javnosti.
- 13.5 - Ta ukrep skušamo uresničevati z dajanjem pripomb in zahtev za izboljšanje gmotnega položaja tudi starejših invalidov.

Na Komisiji za pokojninske in invalidske zadeve smo večkrat obravnavali problematiko upokojencev, starejših občanov in invalidov ter med drugim sprejeli sklepe oziroma dajali predloge za izboljšanje njihovega gmotnega položaja, predvsem za višanje pokojnin in izplačilo raznih dodatkov. Več let smo tudi predlagali za ponovno priznanje pravice do invalidnine zaradi telesne okvare, in pa valorizacijo denarne dajatve za telesno okvaro ter dodatka za pomoč in postrežbo. Po sedmih letih neprekinjenega zahtevanja in opozarjanja za valorizacijo, je bila le-ta ponovno uvedena 1. 3. 2022.

Na navedeno problematiko smo opozarjala na različnih organih, tako na občinski, kot tudi republiški ravni. Vsi predlogi v preteklih letih niso bili sprejeti. Pristojno ministrstvo je na naše pobude dalo odgovor, da ni nobene zakonske podlage, da bi se

po 1. 1. 2013 dodatki za pomoč in postrežbo ter invalidnine za telesno okvaro valorizirale (dejansko so se le-te valorizirale tako kot pokojnine s 1. 1. 2019, ker smo v novembru 2018 predstavnikom poslanskih skupin in njihovim strokovnim službam predstavili problematiko). Ocenjujemo, da smo bili uspešni, saj je bil sprejet ZPIZ-2J in uresničena tudi valorizacija dodatka za pomoč in postrežbo ter za telesno okvaro.

Komisija je v preteklem letu obravnavala tudi Poročilo o raziskavi o socialno ekonomskem položaju upokojencev, delovnih invalidov in starejšega prebivalstva v Sloveniji.

Poročilo je bilo za nekatere novost, za nekatere so pridobitve šokantne, za nekatere, ki problematiko spremljajo vrsto let, niso novi podatki. Že vrsto let se spremlja slab ekonomski položaj upokojencev, tudi invalidov, in so pred leti že ugotovili, da se le-ta slabša. Povsod je padajoči trend, tudi pri invalidskih pokojninah. Analiza med drugim vsebuje tudi podatke o finančnem položaju. Analiza ugotavlja, da so tveganja za revščino različna, v primerjavo z EU pa smo nekje v sredini. Obravnavali so predvsem gospodinjstva upokojencev. Že prejšnje analize so ugotovile, da so v najslabšem položaju enočlanske upokojenske družine, posebno kjer bivajo ženske. Če pa so skupna gospodinjstva z aktivnim prebivalstvom, so ta v boljšem položaju. Imamo raznovrstne prikrajšanosti (dohodkovna, materialna in stanovanjska).

Komisija se je seznanila z Raziskavo IER o socialno ekonomskem položaju upokojencev, delovnih invalidov in starejšega prebivalstva v Sloveniji in v analizi pogrešamo predlog ukrepov in predstavnicama ZDUS v Svetu ZPIZ naložila, da na Svetu ZPIZ predlagata ponovno razpravo o Raziskavi IER o socialno ekonomskem položaju upokojencev, delovnih invalidov in starejšega prebivalstva v Sloveniji in da zahtevata dopolnitev raziskave s predlogom ukrepov.

Komisija je obravnavala tudi vprašanje izračuna pokojninske osnove za odmero pokojnine delovnim invalidom, ki delajo skrajšani delovni čas.

DS RS je podal predlog za spremembo ZPIZ-2 in sicer na način, da bi se pokojninska osnova za izračun pokojnine za delovne invalide, ki delajo krajši delovni čas, izračunala drugače, kot je določeno po ZPIZ-2. Namreč delovnim invalidom, ki delajo krajši delovni čas, se odmera nadomestila izplačuje v drugačnem znesku kot se je to delalo po ZPIZ-1 – do konca leta 2012. Ti invalidi imajo pravico do plače kot tisti, ki delajo krajši delovni čas. Imajo pravico do dela plače in nadomestila, ki se izračuna od pokojninske osnove, ki je izračunana na podlagi delovne dobe do nastanka tega in na osnovi plače. In to se tudi pri upokojitvi seštejejo plača za 4 ure in delno nadomestilo, ki je manjše od polovice plače. Po tem naj bi bil invalid dvakrat prikrajšan. Prvič v času prejemanja nadomestila in drugič pri izračunu starostne pokojnine. Po ZPIZ-1 je veljalo, da se delovnim invalidom s krajšim delovnim časom izplačuje delno plača in nadomestilo v isti višini. Sprememba velja od leta 2013. V DS RS je bilo predlagano, da se sprejme sprememba po hitrem postopku. Direktor ZPIZ je na seji obrazložil, da ni potrebe po sprejemu po hitrem postopku ter da je to tudi sicer težko izvedljivo, ker so v matični evidenci podatki drugačni. Na koncu je bil na matičnem delovnem telesu sprejet sklep, naj se zadeva prouči do konca leta.

Zakon je pripravil DS RS. Na komisiji predlog ni bil sprejet in je bil s tem zakonodajni postopek zaključen. Komisija je naložila MDDSZ, da do konca leta pripravi nov predlog za spremembo.

Komisija se je tako seznanila s predlogom za spremembo izračuna pokojninske osnove za odmero pokojnine za delovne invalide, ki delajo skrajšan delovni čas in bo nadalje o tem razpravljala, ko bo znan nov predlog, ki ga bo do konca leta pripravilo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

- 13.7 - Tega ukrepa ZDUS ne more izvajati, ker za to nimamo zakonske ali druge ustrezne podlage, še manj pa finančne in kadrovske zmožnosti.
- 13.8 - Prostovoljstvo je temeljna oblika delovanja članstva v ZDUS. V ZDUS vključujemo v delo osebo, ki ima status invalida, prav tako pa v naših organih in delovnih skupinah omogočamo enakovredno sodelovanje in udejstvovanje članov s statusom invalida. Društva upokojencev imajo na lokalni ravni poverjenike, ki letno večkrat obišejo člane na njihovih domovi – tudi starejše invalide, in jim po potrebi nudijo ali organizirajo storitve ali pomoč. To se izvaja tudi v programu Starejši za starejše. V obeh delovanjih spodbujamo medgeneracijsko povezovanje in sodelovanje, bodisi v družinskih okoljih in tudi širše – npr. sodelovanje društev in šol, medgeneracijski centri ipd. Nekatera društva ali pokrajinske zveze se poslužujejo tudi

drugih oblik delovanja, ne le prostovoljskih – npr. zaposlovanje preko javnih del ali redno zaposlovanje. Na področju spodbujanja medgeneracijskega sodelovanja ZDUS deluje dobro že vrsto let, posebej pa zadnja leta, ko skupne interese starejših in mladih zagovarjamo v okviru Medgeneracijske koalicije Slovenije – MeKoS, katere člani so še Dijaška organizacija Slovenije, Študentska organizacija Slovenije in Mladinski svet Slovenije. V okviru MeKoS se odločevalce naslavlja po vprašanih vezanih na našo skupno, medgeneracijsko problematiko. Prav tako pa skupaj organiziramo različne dogodke – npr. Dnevi medgeneracijskega sožitja, spletne medgeneracijske kavarne ipd. Spodbujamo pa tudi medgeneracijsko sodelovanje na lokalni ravni, in sicer v smislu povezovanja društev upokojencev in medgeneracijskih centrov, kjer si predstavniki različnih generacij med seboj delijo izkušnje in znanja. Društva upokojencev so v posameznih primerih tudi (so)ustanovitelji takih centrov.

- 13.9 – ZDUS sodeluje z organizacijami, ki zastopajo interese starejših in starejših invalidov. Konkretno se povezujemo z različnimi invalidskimi organizacijami, patronažno službo, centri za socialno delo, zavodi za oskrbo na domu in drugimi sorodnimi službami na lokalnem nivoju, npr. Rdeči križ, Karitas idr.
- 13.10 – Pravnega varstva starejšim in starejšim invalidom v ZDUS žal ne moremo zagotavljati ali ga izvajati, ker zato nimamo kadrovskih in finančnih virov.

Sklepa misel

V ZDUS se zavedamo starostne in invalidske problematike in sledimo ciljem Akcijskega programa za invalide kolikor je le mogoče. Zagovarjamo in terjamo spoštovanje pravic slehernega človeka, tako na področju enakovredne in enakopravne obravnave, destigmatizacije, kot tudi skrbi za izboljšanje gmotnega položaja, prilagoditev bivalnih kapacitet idr.

Pripravili:

Nežka Ivanetič, predsednica Komisije za pokojninske in invalidske zadeve
Nika Antolašič, tajnik ZDUS

Janez Sušnik
Predsednik ZDUS

Poslano po e-pošti: gp.mddsz@gov.si, sasa.mlakar@gov.si, irssv@siol.net,
marusa.petric@irssv.si